

KONFLIKTER I TONÅRSFAMILJER

En målgruppsanalys
med tonårsföräldrar och tonåringar

Eva Wallin
Charlotta Rehnman

September 1998

Rapport nr 6

Förord

STAD-projektet (Stockholm förebygger alkohol- och drogproblem) är ett tioårigt projekt vars uppdrag är att identifiera, tillämpa och utvärdera lovande metoder för prevention inom alkohol- och narkotikaområdet. Projektet tillkom 1995 efter en översyn av missbruksvården i Stockholms län, där Landstinget och Stockholms kommun gemensamt beslöt göra en mer långsiktig satsning på metodutveckling. Projektområdet består av Stockholms läns centrala och västra delar, med ca 300 000 invånare.

Den alkohol- och drogpolitiska situationen i Sverige på 90-talet kräver att nya metoder för prevention utvecklas. Den tilltagande globaliseringen och Sveriges EU-medlemskap begränsar på en rad viktiga punkter statens möjligheter att föra en tillgänglighetsbegränsande politik. Samtidigt talar allt mer av den internationella forskningen för att det just är på tillgänglighetsområdet som de största framgångarna uppnåtts. Detta understryker behovet av att i lokalsamhället utveckla ny metodik där insatser för att påverka såväl efterfrågan som tillgänglighet vävs samman i nya former av samhällsbaserad prevention.

STAD-projektet har inriktats på arbete inom tre områden: tidig upptäckt av alkoholproblem och rådgivning inom sjukvården, ansvarsfull alkoholserving på restauranger och förebyggande insatser på ungdomsområdet. Som gemensam nämnare för projekten är en betoning på lokal mobilisering, men också på lokalt policyarbete.

Även för utvärdering av samhällsbaserad prevention krävs metodutveckling. Såväl kvantitativa som kvalitativa metoder krävs, där både processer och effekter följs. Hur ser konsumtionsmönstren ut i olika delar av befolkningen? När de preventiva insatserna fram till målgrupperna? Var får tonåringar tag i alkohol och narkotika? Vad tycker läkare och sjuksköterskor om screening för alkoholproblem? Hur mäter man förändringar i våld på restauranger? Kunskapsluckorna är många. I en serie av rapporter kommer vi från STAD-projektet belysa dessa och en rad andra frågor.

Vilka är de typiska konflikterna i tonårsfamiljerna?

I denna rapport intervjuas tonåringar respektive tonårsföräldrar om de vanligaste konflikterna i hemmet. Resultaten har legat till grund för manuskriptet av en film om gränssättning, närvaro och samarbete, riktad till dessa målgrupper. Rapporten har fått ekonomiskt stöd av stiftelsen Mentor.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING		SIDNR.
0	SAMMANFATTNING	3
1	BAKGRUND	5
2	SYFTE	6
3	METODVAL	6
4	MÅLGRUPP OCH URVAL	6
5	GENOMFÖRANDE	7
6	RESULTAT FRÅN FÖRÄLDRAINTERVJUERNA	9
	6.1 Hur är det att vara tonårsförälder	9
	6.2 Vad som har förändrats	10
	6.3 Kommunikation med andra föräldrar	11
	6.4 Konflikter	13
	6.5 Alkohol	17
	6.6 Uppfostran och förhållningssätt till barnen	19
	6.7 Skillnad mot förr	20
7	RESULTAT FRÅN TONÅRSINTERVJUERNA	21
	7.1 Hur det är att vara tonåring	21
	7.2 Fritiden	21
	7.3 Relation till föräldrar	22
	7.4 Typiska konflikter	23
	7.5 Alkohol	26
	7.6 Filmen	27
8	DISKUSSION	29
9	SLUTSATSER	32
10	REFERENSER	35
	BILAGOR	36
	FÖRTECKNING ÖVER TIDIGARE UTGIVNA RAPPORTER FRÅN STAD-PROJEKTET	39
0	SAMMANFATTNING	

Som ett led i STAD-projektets (STockholm förebygger Alkohol- och Drogproblem) arbete med att begränsa tillgängligheten av alkohol och droger för ungdomar planeras att producera en film för tonårsföräldrar kring de tre nyckelbegreppen gränssättning, närvaro och samarbete. Inför manusskrivande har STAD-projektet genomfört en målgruppsanalys med tonårsföräldrar och tonåringar.

Syftet med den här rapporten är att redovisa identifierade konfliktsituationer i tonårsfamiljer.

Totalt har fem fokusgruppsintervjuer genomförts, två med tonårsföräldrar och tre med tonåringar. Intervjuerna genomfördes i maj-september 1998 med ca 6-8 deltagare i varje grupp. En sk. "gate-keeper" skötte rekryteringen av föräldrar på ett stort företag och rekryteringen av ungdomar gjordes via lärare, ungdoms-uppsökare och polis. Föräldrantervjuerna genomfördes på lunchtid på företaget och ungdomsintervjuerna genomfördes i olika lokaler. Föräldrarna bjöds på lunch och ungdomarna fick fika och en biocheck. Intervjuerna (som bandinspelades) leddes av en moderator och en observatör från STAD. Temat i föräldrantervjun var hur det är att vara tonårsförälder, vad som har förändrats, vilka kontakter man har med andra tonårsföräldrar i skolan, typiska konflikter, alkohol och vad man oroar sig mest för som tonårsförälder.

Temat i ungdomsintervjun var hur det är att vara tonåring, vad det finns att göra för tonåringar på fritiden, förändringar mot mellanstadiet, typiska konflikter, alkohol och åsikter om filmen.

Konfliktsituationer som identifierats utifrån intervjuerna är:

Både för föräldrar och tonåringar:

- Tjat , att lägga sig i

- Ekonomi
- Telefon
- Att hjälpa till hemma
- Syskon
- Alkohol
- Skolarbete, läxor

För föräldrar:

- Föräldrafria fester

För ungdomar:

- Rökning
- Kompisar, pojkvänner

Åsikter om filmen:

- Får ej bli moralistisk. Ska visa respekt för både föräldrar och ungdomar
- Får ej bli en eländesfilm

1 BAKGRUND

STAD-projektet (STockholm förebygger Alkohol- och Drogetproblem) är ett 10-årigt projekt som drivs i samarbete mellan Landstinget och Stockholms stad (1). Projektet är uppdelat i tre delar, en sjukvårdsdel, en restaurangdel och en ungdomsdel.

Den del som rör ungdomar har som målsättning att begränsa tillgängligheten till alkohol och droger och består av olika komponenter, t ex samverkan med polis, myndigheter, föräldrar och skola.

Det har producerats många filmer i Sverige som behandlar alkohol- och drogproblem. De flesta av dessa filmer har spelfilmskaraktär med ungdomar som primär målgrupp. Ofta berättas en historia om hur det kan gå för den som dricker alkohol eller använder narkotika. Några filmer är dokumentära men handlar då oftast om äldre alkoholister eller narkomaner. Även här är målgruppen ungdomar. Spellängden på filmerna ligger vanligen mellan 20-50 minuter och den vanligaste längden är ca 25 minuter. I vissa fall kompletteras filmerna med diskussionshandledningar.

STAD-projektet planerar att producera en film till målgruppen tonårsföräldrar och tonåringar. Filmen förväntas skapa engagemang och diskussioner kring typiska situationer som de flesta föräldrar känner igen från sin egen vardag. Diskussionen är tänkt att handla om de tre nyckelbegreppen gränssättning, närvaro och samarbete. Tanken är även att föräldrar och ungdomar kan se filmen samtidigt.

Inför manusskrivande har STAD-projektet genomfört en målgruppsanalys med tonårsföräldrar och tonåringar.

2 SYFTE

Syftet med målgruppsanalysen preciserades till:

3 METODVAL

Metoden som användes för denna målgruppsanalys var fokusgruppsintervjuer, en form av gruppintervju med 4 - 12 deltagare (2). Motivet för val av metod var att vi ville höra föräldrar och ungdomar med egna ord beskriva och berätta om konfliktsituationer i familjen. Som underlag för intervjuerna hade intervjuguider utarbetats. (Bilaga 1 och 2)

Intervjuerna leds av en gruppleddare (moderator) och ofta medverkar även en observatör som observerar gruppen och för anteckningar.

4 MÅLGRUPP OCH URVAL

Kriteriet för målgruppen tonårsföräldrar var att de skulle ha minst en tonåring, cirka 15 år gammal. Urvalet bestod av föräldrar från ett stort företag i Stockholm. Föräldrarna rekryterades av en s k "gate-keeper" från företaget (chef för kompetensutvecklingen). Gate-keepern använde sig bland annat av snöbollstekniken, att först fråga dem hon visste hade tonåringar och sedan fråga dessa i sin tur om de kände någon annan som hade en tonåring (2).

Kriteriet för målgruppen tonåringar var att vara cirka 14-16 år och boende i Stockholms län. Ungdomarna rekryterades från olika delar av Stockholm.

5 GENOMFÖRANDE

Rollen som moderator och observatör delades mellan två representanter för STAD-projektet. Intervjuerna spelades in på band. Intervjuerna genomfördes under perioden maj till september 1998. Totalt har fem intervjuer genomförts, två med föräldrar och tre med tonåringar. Antalet deltagare i föräldrantervjuerna var 12 stycken fördelat på två intervjuer med sex personer i varje intervju. Män och kvinnor intervjuades samtidigt (sju kvinnor och fem män).

De intervjuade arbetade med olika saker i företaget på olika nivåer och gav inte intrycket att känna varandra speciellt mycket. Männerna pratade något mer än kvinnorna. Intervjuerna genomfördes i ett grupprum på företaget från vilket deltagarna rekryterats. Föräldrarna intervjuades i samband med lunchen som STAD-projektet bekostade. Intervju nr 1 tog ca 47 minuter och intervju nr 2 ca 60 minuter.

Olika strategier användes för att rekrytera ungdomarna. Gemensamt var att samtliga fick en biocheck för besväret och att STAD-projektet bjöd på fika.

Den första intervjun (cityintervjun) bestod av en grupp ungdomar som närpolisen i ett cityområde träffade regelbundet. Samtliga i gruppen hade haft kontakt med polis i olika sammanhang. Därmed är den gruppen inte representativ för "vanliga" ungdomar men representerar istället en grupp ungdomar som sällan kommer till tals. Totalt deltog sju stycken (tre flickor och fyra pojkar). Endast en av flickorna bodde med båda föräldrarna. Övriga bodde med mamma med undantag av en flicka som bodde i familjehem. Samtliga hade syskon.

Intervjun genomfördes i STAD-projektets lokaler. En pojke var i princip helt tyst. Flickorna pratade mest men två av pojkarna pratade också mycket. Ungdomarna ville gärna diskutera med varandra och berätta om situationen hemma och som tonåring.

Den andra intervjun (förortsintervjun) gjordes med ungdomar från en förort i Västra Stockholm. Befolkningen i förorten är till majoriteten invandrare och området har en hel del sociala problem. Ungdomarna rekryterades av områdets ungdoms- uppsökare. Men de hade inte som cityungdomarna haft kontakt med polis. Genomförandet av intervjun blev något rörigt till en början. Vi höll till i ungdomsuppsökarnas nya lokal vilken fyra av ungdomarna hade svårt att hitta till. De kom därför för sent, men fick medverka ändå.

Två av flickorna som medverkade från intervjuens början lämnade intervjun självmant eftersom de fick hysteriska skrattanfall som inte gick att stoppa. var att intervjuas blev tre pojkar och fyra flickor. Två bodde med mamma och övriga med båda föräldrarna. Samtliga hade syskon. Intervjun gick trögt. Ungdomarna ville inte gärna prata om hur det var hemma. De diskuterade hellre hur det var utanför hemmet.

För den tredje intervjun (innerstadsintervjun) rekryterades ungdomarna från en högstadieskola i innerstaden av en lärare. Området där skolan ligger är ett medelklass/övre medelklassområde. Intervjun genomfördes i ett konferensrum på skolan. Åtta stycken deltog (fyra pojkar och fyra flickor). Alla utom en bodde med mamma och pappa. En av pojkarna hade inga syskon till skillnad från övriga. Stämningen i intervjun var hög. Alla pratade utom en pojke. Flickorna dominerade något. En flicka deltog mest mot slutet. Ungdomarna verkade engagerade i ämnet och pratade mycket och gärna om situationen hemma.

I samtliga intervjuer deltog ungdomar med invandrarbakgrund. Intervjuerna tog mellan 45 minuter till en timme att genomföra.

Tabell 1a: Antalet deltagare och könsfördelning i föräldrainsintervjuerna.

Intervju	Antal deltagare	Kön
Föräldrainsintervju 1	6	2 män, 4 kvinnor
Föräldrainsintervju 2	6	3 män, 3 kvinnor
Totalt	12	5 män, 7 kvinnor

Tabell 1b: Antalet deltagare och könsfördelning i tonårsintervjuerna.

Intervju	Antal deltagare	Kön
Cityintervjun	7	4 pojkar, 3 flickor
Förortsintervjun	7	3 pojkar, 4 flickor
Innerstadsintervjun	8	4 pojkar, 4 flickor
Totalt	22	11 pojkar, 11 flickor

6 RESULTAT FRÅN FÖRÄLDRAINTERVJUERNA

6.1 Hur det är att vara tonårsförälder

Föräldrarna tyckte att det är oroligt men samtidigt väldigt roligt att vara tonårsförälder. Mest oroliga var de när deras barn var ute och man inte visste var de var eller när de skulle komma hem. Förr när barnen var yngre kunde det inte hända så mycket som nu. Många ansåg även att det var farligare att vara tonåring idag än när de själva var unga.

Samtidigt var det positivt att ha en tonåring. Genom dem fick man uppleva många saker, se dem utvecklas och träffa många av deras kamrater. Man fick även insyn i en del av samhället som man inte skulle få annars.

6.2 Vad som har förändrats

Något som hade förändrats från när barnet var yngre var att man inte träffades lika mycket nu som då eftersom ungdomarna har fler aktiviteter utanför hemmet. Några föräldrar upplevde att det var viktigt att hålla hårt på middagstiderna, då de ibland var den enda stunden på dagen som hela familjen var samlad.

Många av föräldrarna uttryckte även att de inte längre hade kontroll över vad tonåringen gjorde vilket upplevdes både som jobbigt och nödvändigt. Samtidigt insåg man att denna förlust av kontroll är ett steg i utvecklingsprocessen då tonåringen skall frigöra sig från föräldrarna och bli en självständig individ.

Manlig intervjuperson " ... men samtidigt så är det ju det som är meningen på nå't vis om man försöker reflektera över varför vi har alla dessa problem det är ju att de blir självständiga individer och det är det som är poängen samtidigt, så att dom inte alls följer oss längre." Tidigare kunde man säga "pappa vet bäst" men det kan man inte längre. Med tonåringen måste man

Några föräldrar upplevde även att de hade blivit friare själva i och med att barnen blivit mer självständiga än tidigare.

Kvinnlig intervjuperson " *Jag tycker att det har blivit mycket lättare. Jag känner mig tio år yngre nu än vad jag var för tio år sedan*" De föräldrar som både hade söner och döttrar uppgav alla att det var stor skillnad mellan att ha tonårspojkar och att ha tonårsflickor. Det är dock svårt att säga om det är en könsspecifik skillnad eller om det är skillnad mellan äldre och yngre syskon. De föräldrar som enbart hade söner eller enbart döttrar sa även de att det var en stor skillnad mellan barnen.

Flickorna upplevdes som tidigare än pojkarna, samtidigt som de yngre syskonen oftare upplevdes som mer framåt och tidigare än sina äldre syskon. De yngre syskonen var tuffare och man var mer orolig för och hade mer problem med de yngre barnen.

Manlig intervjuperson " *Jag har en kille som är femton och jag har en som är tolv och han tolvåringen han är mera busig än vad han som är femton var. Så det tror jag också gör en skillnad i vilken ordning de kommer i. Tolvan har jag mer oro för än femtonåringen.*"

Som förälder oroade man sig för olika saker när det gällde söner och döttrar och man var överlag mer orolig för döttrarna än för sönerna. För flickorna var man rädd för att de skulle råka illa ut, bli våldtagna eller på något annat sätt antastade. Alla föräldrar var angelägna om att deras döttrar inte skulle åka hem själva och att de alltid skulle ha sällskap med någon kompis. För pojkarna var man inte lika orolig. Det man var mest orolig för var att de skulle hamna i bråk, slagsmål eller råka ut för något gäng.

Manlig intervjuperson " *...Det är klart att man oroar sig då för att det ska stöta på...framför allt om man har tjejer. Det tycker jag. Jag oroar mig mer för tjejerna än för killen.*"

6.3 Kommunikation med andra föräldrar

Att prata med andra föräldrar med barn i samma ålder som ens egna var viktigt. Det var skönt att få bekräftelse på att andras ungar var "likadana". Däremot var inte kontakten med andra barns föräldrar lika naturlig då barnet nått tonåren. Med det yngre barnet som följdes till skolan och skjutsades till fritidsaktiviteter var kontakterna täta med andra föräldrar. Nu var tillfällena till möten färre. Ofta var skolans föräldramöten det enda tillfället att träffa föräldrarna till klasskompisarna.

Däremot umgicks man privat med några föräldrar som man själv blivit bekant med när barnen var små.

Några av föräldrarna deltog i föräldravandringar och var mycket positiva till detta. Genom att delta i dessa fick de en inblick i vad barnen gör när de lämnar hemmet på kvällen. Uppslutningen till vandringarna var inte så bra. Intervjupersonerna kritiserade inställningen att "Det gäller inte mitt barn".

Kvinnlig intervjuperson "Men det är jättedåligt med föräldrar som ställer upp. Nej men våra barn är små, så det behövs inte, men jag menar det är ju inte bara ens egna ungar. Grannbarn och alla andra sådana här större ser man ju när man är ute."

Några av föräldrarna hade gemensamma regler med andra föräldrar. Reglerna gällde främst tider. De föräldrar som man satte upp regler med var främst föräldrar som man själv känt sedan länge som bodde i samma område.

Manlig intervjuperson "Vi har någon form av kartellbildning i vårän...vi har några vänner som vi umgåtts med som sagt ända från barnsben, när barnen var små och då är det ju mer att vi enas om vilka tider som gäller och då är det som gäller. Då säger dom att...Caroline får... nä det får ni inte alls för det har vi kollat."

Däremot hade flera dåliga erfarenheter av gemensamma regler på skolklassnivå. En mamma berättade om ett sånt initiativ som dött ut innan

Flera andra hade erfarenhet av att gemensamma överenskommelser om till exempel tider inte står för något i praktiken. Föräldrarna håller med om en gemensam tid men låter sedan ungen vara ute längre.

Manlig intervjuperson *"Så folk dom säger en sak, det som är lämpligt att säga i grupp så man inte ska skilja sig och sen skiter man i det".*

En mamma försökte att hela tiden ha koll på nya kompisars föräldrar, ta deras telefonnummer och alltid ringa upp om dottern ville sova över hos någon.

6.4 Konflikter

En viktig del i intervjun var att identifiera vilka konflikter det finns i dagens tonårsfamiljer. Konflikter fanns i alla familjer av mer eller mindre allvarlig natur. I konfliktsituationerna reagerade barnen olika. Exempel på reaktioner var springa in i sitt rum och slänga igen dörren, tjura, skrika eller att verka allmänt ointresserad. Nedan beskrivs vilka konflikter som identifierades i de två föräldraintervjuerna. På grund av filmens tema togs alkohol upp speciellt i intervjuerna och redovisas i en separat del.

Kommunikation

En vanlig orsak till konflikt mellan förälder och tonåring var brist i kommunikationen mellan tonåringen och föräldern. Ett par föräldrar upplevde att deras ungdomarna var dåliga på att i förväg berätta vad det skulle göra och att svara på frågor om var de skulle vara, hur de skulle komma hem osv.

En annan upplevelse var att det var svårt att kommunicera med tonåringen. De lyssnade inte, tänkte på annat eller verkade ointresserade när man pratade med dem. Ofta förekom det även störande moment som TV och telefon samtidigt som man skulle prata.

Skolarbetet / att lägga sig i

Några av föräldrarna beskrev att de ofta hade konflikter om skolarbetet med sina tonåringar. Det var mycket tjat om att läxorna skulle göras. Tonåringarna ansåg att föräldrarna inte skulle lägga sig i och att de skötte skolarbetet bra själva utan att föräldrarna tjatade hela tiden. Att lägga sig i upplevdes av många tonåringar som att föräldrarna inte litade på dem, detta gällde inte bara skolarbetet utan även i andra sammanhang.

Manlig intervjuperson *"Har du gjort läxan? Det ska du inte bry dig om, säger han. Det där sköter jag själv! Men att vi då, han har svårt att förstå att vi frågar för att vi är väldigt intresserade av att se hur det går och det uppfattar han som att vi lägger oss i..."*

Många föräldrar nämnde även att de upplevde att de inte fick säga till eller anmärka på något hos deras tonåring. När man gjorde det blev det direkt en konflikt och sura miner.

Tider

Tider var en vanlig källa till konflikt. Föräldrarna upplevde det som att tider är någonting som det bara "ska" argumenteras om, oavsett vilken tid man har sagt att tonåringen ska vara hemma. Ungdomarna försöker hela tiden pressa tiderna att bli senare och senare.

Samtidigt sa alla föräldrar att de inte ville att deras tonåring skulle ha tidigare tider än någon annan, då det var ännu viktigare att ungdomarna hade sällskap hem än att vara rigid med tider.

Ekonomi

Det förekom ofta tjat i familjerna om pengar och då oftast om tonåringen skulle få sitt barnbidrag eller inte. När man diskuterade detta hemma visade det sig att de flesta av tonåringarna inte var så intresserade om de måste köpa alla kläder själva. Kläder är dyrt och ju äldre barnen blev desto oftare förekom det att ungdomarna ville ha märkeskläder, vilket föräldrarna inte alltid ansåg som nödvändigt.

Kvinnlig intervjuperson ” *Vi har sagt, han har månadspeng...och han tycker att han ska få sitt barnbidrag. Ja, absolut visst kan du ha ditt barnbidrag, men då får du också skaffa dina egna kläder eller åtminstone kläder som han gärna vill ha och sen får man igång den diskussionen då, ja då är han inte så intresserad längre.*”

Telefon I den ena av intervjuerna kom telefonen upp som en stor orsak till konflikt i hemmet. En pappa irriterade sig på att hans son jämt pratade i telefon, antingen i den vanliga eller i mobiltelefonen. En mamma hade gått så långt att hon hade kodat telefonen för utgående samtal. Hon var väldigt trött på att det hela tiden talades i telefon, dels så blev det dyrt, dels så var den upptagen hela tiden.

Kvinnlig intervjuperson ”*Det där med telefonen det tycker jag är jobbigt alltså. Det har vi kommit ihop oss om. Så har hon kompisar och så ska dom ringa hem och kolla nå't och så ska det ringas... Så mina kvällsveckor nu då har jag kodat den hemma, då går det inte att ringa ut.... Så då kan hon inte ringa, för jag blir så trött på det där så att...usch!*”

Att hjälpa till hemma I två familjer var hushållsarbete en orsak till konflikt. Sysslor som tonåringen skulle göra gjordes inte trots upprepade påminnelser och tjat.

Syskon

Två av föräldrarna nämnde avundsjuka mellan syskon som en orsak till irritation. De äldre syskonen tyckte att föräldrarna favoriserade de yngre

Rökning

Ingen av föräldrarna hade några konflikter med sina tonåringar när det gällde rökning, eftersom ingen av tonåringarna rökte.

Kompisar och pojk- eller flickvänner

Några föräldrar uppgav att de hade haft konflikter med barnen om vad de ansåg vara "mindre lämpliga" kompisar. Det man var rädd för som förälder var att deras barn skulle hamna i fel gäng eller råka illa ut genom dem som de umgicks med. Åsikterna gick isär vad beträffar om man skulle förbjuda barnen att umgås med dessa kompisar eller inte.

Flickvänner var det ingen som hade haft någon konflikt om.

Däremot kunde man tänka sig att pojkvänner kunde vara orsaken en rejäl konflikt, särskilt om dottern skulle komma hem med någon som man ansåg vara mindre lämplig för henne.

Föräldrafria fester

Att barnen hade föräldrafria fester hemma var inte en vanlig orsak till konflikt. Endast en mamma hade erfarenhet från att tonåringen hade haft otillåtna föräldrafria fester hemma. Detta hade upplevts som mycket negativt av mamman och en verklig orsak till konflikt. 6.5 *Alkohol*

Ett fåtal av föräldrarna hade erfarenhet av att barnet hade druckit alkohol, speciellt vad gäller att dricka sig berusad. Endast en förälder berättade att hennes son (15 år) hade kommit hem berusad vid några tillfällen. Han hade druckit sig full på folköl (köpt själv i affär hur lätt som helst enligt mamman) när han var på fest. Hon var inte glad över detta. Sonen var alldeles för ung för att dricka sig berusad. En annan mamma hade upptäckt att hennes dotter luktade alkohol (ej berusad) vilket dottern då hade förnekat.

Övriga föräldrar hade inte märkt (eller berättade inte) att deras barn druckit sig berusade. De som hade barn över 16 år tyckte att det var OK att barnet ibland drack en öl på restaurang, vilket också förekom. De andra med barn under 16 år trodde inte att deras barn drack alkohol. Däremot hade vissa av föräldrarna märkt ett ökat intresse för alkohol hos barnen, att få smaka hemma.

Föräldrarna talade inte speciellt mycket om att de var oroliga för att barnen skulle dricka alkohol. Snarare var de oroliga för att någon skulle lägga nånting (drog) i ungdomarnas glas när de var ute. Mamman vars son kommit hem berusad några gånger var mer orolig än tidigare då sonen var ute på kvällarna. En pappa vars son ännu inte druckit alkohol uttryckte ändå en oro:

Manlig intervjuperson *"För min del så är alkoholen en källa till oro. Den kan dra med sig så mycket annat, så ja för min del så tycker jag att det nog är en av de saker jag oroar mig mest för".* Flera av föräldrarna tog upp vad de ansåg var problematiskt, nämligen att de själva drack alkohol men inte ville att barnet skulle göra detta.

Manlig intervjuperson *"Andra saker säger man såhär till barnen, att du får inte göra så för att vi också inte gör, men just när det gäller alkohol, vi sitter och dricker vi själva men vi säger till dom att ni får inte dricka, men så är det lite mer känsligt och man måste ta lite mer tid och förklara att du får men inte nu, det kommer, tålmod och..."*

De tyckte att det var svårt att hitta trovärdiga argument . Ett vanligt argument var "kroppar som växer tar mer skada av alkohol", men inte ens alla föräldrar i intervjun visste om detta stämde eller ej. Barnen skaffar sig information själv och genomskådar lätt ihåliga resonemang.

Några av föräldrarna undvek att låta barnen vara med på fester där man visste att det skulle förekomma en hel del alkohol. Detta för att inte framstå som dåliga föredömen.

Denna inställning fick kritik av en mamma som tyckte att detta var dubbelmoral. Hennes inställning var istället att barnen alltid ska få vara med för att i den egna miljön få reda på alkoholens effekter.

Hon framförde själv att detta kunde vara en kulturell skillnad då hon kom från en kultur som enligt henne hade ett naturligare förhållande till alkohol än i Sverige. Oenigheten om denna fråga var stor i gruppen.

Kvinnlig intervjuperson *"Jo, jo men deras tid kommer, ja men om dom aldrig får se det. Det är klart att när dom går iväg någonstans och så får dom smaka på sprit, oj vad dom blev konstiga och det blev roligt och så tror dom oj vad mina föräldrar står..att inte dom gör något sån't. Men det gör ni fast i smyg i så fall för att dom får inte vara med."*

6.6 Uppfostran och förhållningssätt till barnen

De flesta föräldrar försökte att diskutera och resonera mycket med sina barn. Flera tyckte att eget ansvar var viktigt även om uppfattningarna om vad detta innebar kunde variera något. Barnen hade fasta tider när de skulle vara hemma. I många av familjerna förväntades barnet väcka föräldrarna när han/hon kom hem. Att vara tvungen att prata med föräldrarna när man kom hem trodde många fungerade som en spärr för att inte dricka sig full. Det är pinsamt att vara full inför mamma och pappa. Mamman med sonen som hade druckit sig full noterade dock att han vid dessa tillfällen varit mycket noga med att komma hem i tid.....

Ingen förälder förespråkade ett totalförbud mot alkohol. Ett sånt förbud skulle snarare skapa konflikter. En sådan gräns bryts så lätt att den blir ointressant. Istället ville man föra ett resonemang med barnen så att de själva satte gränser. Berusning var det man tog avstånd ifrån, inte alkoholen i sig.

Föräldrarna ville vara lite tillåtande men ändå ha kontroll. Att ha barnets förtroende var viktigt. Som en mamma uttryckte det:

Kvinnlig intervjuperson *"Att de ska ta ansvaret själva och att de ska känna.....de ska inte gå ut och behöva dricka sig fulla bara för att protestera mot mig och vad jag säger utan det måste vara någon balans där."*

En pappa var rädd för att barnet skulle dricka dålig hembränd sprit. Detta hade förekommit bland ungdomar i den kommun han bodde i. Därför ville han förmedla till sonen att han aldrig fick dricka något ur en okänd flaska. Bättre då att dricka en egen öppen öl.

Viktigt var också att barnen kände att de alltid vågade komma hem, oavsett vad de gjort och om de hade druckit.

6.7 Skillnad mot förr

Många av föräldrarna ansåg att det var större glapp mellan föräldrar och tonåringar på den tiden när de själva var unga än vad det är i dag. Några ansåg att deras föräldrar inte hade haft någon aning om eller varit oroliga för vad deras tonåringar gjorde, och att de inte hade varit lika oroliga som de själva var för barnen idag. Samtidigt ansåg alla föräldrar att det är viktigt att komma ihåg hur det var att vara tonåring. Det ger en ökad förståelse för hur det egna barnet tänker och känner, samtidigt som man vet i vilka situationer man skall vara uppmärksam.

Manlig intervjuperson *"....mycket av det här man tittar på tonåringar så ska man aldrig glömma hur man själv var."*

Jag tror om man bara kommer ihåg hur man själv uppträdde, vad man själv råkade ut för och allt sån't där, när man drack sprit första gången själv och sån't där, man får inte glömma det så att man inte hackar på ungarna för mycket för det dom gör, för det är en del i utvecklingen, det går inte att komma ifrån.

7 RESULTAT FRÅN TONÅRSINTERVJUERNA

7.1 Hur det är att vara tonåring

Ungdomarna tyckte att det var både roligt och jobbigt att vara tonåring. Varje ålder har sina fördelar. Det roliga med att bli äldre var att kunna göra nya saker och komma in på fler ställen. Det jobbiga att det ställdes så många nya krav på dem, både hemifrån och från skolan. Föräldrarna var mer misstänksamma och oroliga jämfört med tidigare.

Flicka, förortsintervju: *"Mm skolan är jobbig. Men det är bra att man har, man har ändå en frihet fast ändå har man inte det. Man är både vuxen och barn. Det kan va jobbigt."*

7.2 Fritiden

I alla tre intervjuer tyckte tonåringarna att det inte fanns någonting att göra på fritiden, (med undantag av skateboard.). Antingen hade ungdomsgårdarna lagts ner eller så hade man växt ifrån dem som fanns. Discon som anordnades var för töntiga. Det ungdomarna helst ville göra var att umgås med kompisar och att festa. I förortsintervjun var ungdomarna entusiastiska över ett förslag om att ordna ett ungdomscafé i området.

I cityintervjun och förortsintervjun sa de flesta av de intervjuade att det ofta var bråk när de var ute. Mest var det bråk och slagsmål mellan pojkar, men även flickor bråkade. Kniv förekom ibland och på bråken kvällstid kunde det ofta vara alkohol inblandat.

I den tredje intervjun tyckte inte ungdomarna att det var bråk jämt. Däremot fanns det ett 10-tal personer som jämt var inblandade i bråk. Bråk mellan olika stadsdelar och olika gäng nämndes i samtliga intervjuer.

7.3 Relation till föräldrar

De flesta tyckte att man bråkade annorlunda med mamma än med pappa. I de flesta fall hade pappan en strängare roll och var svårare att övertala. Mamma tjafsade oftare men kunde vara lättare att övertala. Det fanns dock undantag bland några pojkar som tyckte att mamman var strängare och pappan mer förstående.

Speciellt i en av intervjuerna betonade ungdomarna att kommunikationen ska gå åt båda håll mellan föräldrar och ungdomar och bygga på ömsesidighet och förtroende.

Flicka, cityintervjun: *"För att man ska kunna ha typ kontakt med sina föräldrar då måste den va liksom förtroendefull åt båda hållen".* De flesta av ungdomarna undanhöll saker för sina föräldrar. Vissa saker berättade de inte alls, andra bara delvis eller först efteråt. Det varierade hur mycket de berättade för sina föräldrar.

En flicka tyckte att man ska våga berätta även jobbiga saker hemma istället för att gå och bära på dem. Några andra tyckte att man inte skulle berätta för mycket för då kan det slå tillbaka.

Pojke, cityintervjun: *"Men det är så att om man ska börja dricka nån gång inte fan går man till föräldrarna såhär hörrudu jag krökade igår. Bara liksom snackade om det. Det gör man ju inte. Så man snackar inte om precis allting."*

Få nämnde att föräldrarna använde sig av bestraffningar. Utegångsförbud hade drabbat ett fåtal av ungdomarna. Föräldrarna försökte mer att diskutera och förhandla med sina barn. Ungdomarna ville i de flesta fall att föräldrarna skulle bry sig genom att sätta vissa regler, t ex tider.

Pojke, innerstadsintervjun: *"Ja men grejen är när man säger vafan min mamma säger alltid såhär en massa tider å så, hemmatider, men det är bra att don har det."*

Detta skall dock balanseras mot att de inte ville att föräldrarna skulle lägga sig i för mycket!

7.4 Typiska konflikter

Tjat

Föräldrarnas tjat nämndes av många. Det tjatades om allt ifrån att städa rummet till att inte ha för hög volym på musiken.

Tider

Tider var i alla intervjuer en av de vanligaste orsakerna till diskussion och bråk hemma. Ungdomarna hade inte någon fast tid som alltid gällde. Det var olika vardagar och helger. Istället diskuterades och förhandlades det vid olika tillfällen beroende på vad de skulle göra. Tiden anpassades ibland efter kompisars så att de inte skulle behöva gå hem själva. Just att kunna kompromissa om tider var viktigt för ungdomarna. De ville inte att föräldrarna skulle säga en tid och att den sen inte gick att diskutera.

Flicka, cityintervjun: ”*Och säger jag ett och dom vill att jag ska komma hem tolv då säger vi halvt. Ja men liksom då blir det ju så, då har man ju liksom gått halvvägs. Istället för att föräldrarna säger typ du ska vara hemma tolv*”.

I en av intervjuerna poängterades att föräldrar också borde passa tider.

Flicka, cityintervjun: ”*För jag vet när jag bodde hemma. Min pappa kom aldrig hem i tid, han var typ två timmar försenad. Men det var ett jävla liv när jag kom försent*”.

Pengar

Pengar som anledning till konflikt berördes olika mycket i intervjuerna. I

övriga intervjuerna suckade över att jämt behöva visa kvitto och redovisa vad man köpt. Ofta var det kostnaden på kläder som diskuterades. Några hade barnbidraget och andra inte. Barnbidraget medförde ett stort ansvar som inte alla var beredda att ta/trodde sig klara av. Dessutom var några av den uppfattningen att de fick mer pengar om de inte hade barnbidraget.

Telefon

Telefonen och telefonräkningen var en mycket stor konfliktkälla i familjerna. Ungdomarna berättade att de pratade mycket i telefon och att föräldrarna var vansinniga på detta. Telefonräkningarna blev dyra vilket var ett problem.

Några av ungdomarna fick betala själva om räkningarna blev för höga. Detta gällde både mobiltelefon och telefonen i hemmet. Dessutom var föräldrarna irriterade på telefonpratandet i sig, att det ständigt ringde. Några av föräldrarna svarade inte ens i telefonen om det ringde. Speciellt gällde detta papporna till tonårsdöttrar.

Flicka, innerstadsintervjun: *"Min farsa han kan sitta en halvmeter från telefonen och ändå inte svara liksom."*

Syskon

Syskonbråk var vanligt. Man bråkade oftast med yngre syskon, men huvudsakligen om småsaker. Viss irritation fanns över att de upplevde att småsyskonen fick mer, både vara ute längre och mer pengar än vad de fick i samma ålder.

Rökning

Några hade eller hade haft konflikter om rökning hemma. Föräldrarna var oroliga för att deras barn rökte och tjatade på dem att sluta. I vissa fall visste inte föräldrarna att deras barn rökte. Några av flickorna var trötta

körkortet betalt om de var rökfria fram till 18 års ålder. Trots detta hade några av dem börjat röka ändå.

Kompisar, pojkvän/flickvän

Föräldrarna hade ibland synpunkter på vissa kompisar eller varnade för några. Detta hade dock ingen praktisk betydelse eftersom ungdomarna valde sina egna kompisar ändå.

Flicka, förortsintervjun: *"Men jag tycker såhär, jag tycker inte mina föräldrar ska lägga sig i vem jag är med, förstår du? Jag vet vilka som är rätt för mig och vilka som inte är rätt för mig."* Föräldrarna brukade gräla och förmana sina barn inför deras kompisar, vilket inte var populärt.

Pojke, innerstadsintervjun: *"Men det är en grej att föräldrar kan börja skälla på en när man har kompisar hemma. Det kan vara rätt pinsamt."*

Konflikter om pojkvänner gällde främst att föräldrarna inte ville att deras döttrar skulle ha pojkvänner som var flera år äldre. Inga konflikter i samband med flickvänner nämndes.

7.5 Alkohol

Precis som i föräldrintervjuerna redovisas alkohol som en separat del. Alkoholen var en konflikt i ungdomarnas familjer. Nästan alla ungdomarna i intervjuerna drack alkohol.

Ingen nämnde att dom aldrig gjorde det. Föräldrarna var inte positiva till detta. De kände i flera fall inte till att deras barn drack, eller i varje fall inte hur mycket.

Flicka, innerstadsintervjun: *"Ja han säger att jag känner direkt Maria om du har druckit eller rökt, men han gör inte det. Skratt. Han känner ingenting."*

Ungdomarnas uppfattning var att föräldrarna var mycket lätta att lura. De ljög ofta för föräldrarna, vilket inte enbart kändes bra.

I innerstadsintervjun var de flesta föräldrar alltid vakna när barnen kom hem eller så förväntades barnen väcka föräldrarna. Föräldrarna i förortsintervjun låg oftast och sov när barnen kom hem. (Detta berördes inte i cityintervjun). Ungdomarna hade beroende av detta utvecklat olika strategier för att undgå att bli upptäckta när de druckit. I de fall då föräldrarna var vakna gick man direkt in på toaletten eller snabbt i säng.

Flicka, förortsintervjun: *"Sen vad heter det och sen får man ju inte då alltså dricka så mycket att man alltså när man ska gå hem och så där och sen typ min mamma är alltid vaken när jag kommer hem men hon är dum så hon märker ingenting, typ jag går direkt till toaletten och säger att jag är kissnödig, och sen så vad heter det så typ ja borstar tänderna och sånt där och sen ifall jag är helt borta tar jag en dusch eller nånting sånt där så jag vaknar till."*

Det var också viktigt att försöka hinna nyktra till innan man kom hem. Här var kompisar hjälpsamma och såg efter varandra. I de fall då föräldrarna sov om man var sen såg man till att vara riktigt sen de gånger man råkat bli för full.

Att få tag på alkohol var inte något problem i någon av intervjuerna. Antingen använde man sig av kontakter som köpte ut på systembolaget (eller hembränt). Eller så, köpte man själv folköl i affär. Några knyckte ibland sprit eller öl av föräldrarna.

Vissa föräldrar (till tonårssöner) tyckte att det var OK att sonen drack en öl ibland för att det var gott så länge han inte blev full. Andra föräldrar sa helt nej. En unge fick inte smaka hemma eftersom föräldern lärt sig på föräldramöte att detta leder till att man dricker mer på fritiden.

7.6 Filmen.

Till ungdomarna ställdes till skillnad från vuxenintervjuerna även några frågor om vad de tyckte filmproducenterna och manusförfattaren skall tänka på när de gör filmen.

Ungdomarna var rädda för att filmen skulle bli töntig och moralistisk. Det är viktigt att även i filmen visa respekt för föräldrar och ungdomar.

Flicka, cityintervjun *"Ja man ska respektera ungdomar och föräldrar. Inte att det blir, för oftast i ungdomsfilmerna så blir det såhär att ungdomarna är såhär långt ner medans föräldrarna står så högt upp"*.

De ville inte att filmen skulle bli en eländesfilm som visar att alla ungdomar super och knarkar och se hur det går för dem. Istället borde den visa en vanlig flicka/pojke som är lite nyfiken och vad som händer henne. Viktigt var att filmen blir verklighetstrogen.

Pojke, innerstadsintervjun: *"Jag tycker inte att det ska va typ en sån här alltså en kille som har drogat och sen kommer hem utan det ska vara en kille som är en helt vanlig kille men han är nyfiken efter det här och så börjar dom här grejerna hända honom."*

En flicka tyckte att filmen ska visas för föräldrar och ungdomar samtidigt och att de gemensamt diskuterar den. Däremot ska man inte hamna i samma grupp som den egna föräldern.

Flicka, cityintervjun: *"Ja man borde gör typ att föräldrarna, lika många föräldrar och lika många ungdomar, att man pratade för då liksom...då får dom ju höra vad liksom andra tycker. Så att liksom det ska inte vara föräldrar till oss utan det ska vara några helt andra som vi liksom inte ens känner om man säger så och några ungdomar från någon annanstans."*

8 DISKUSSION

Definitionen av båda målgrupperna var mycket vid. Samtliga intervjuade uppfyllde kriterierna för att ingå, men gruppernas representativitet bör ändå diskuteras. Föräldragrupperna var homogena på så sätt att alla intervjuade arbetade som tjänstemän i företaget. Däremot representerade de olika yrken och bodde utspridda i olika delar av länet. Två av föräldrarna hade invandrarbakgrund. Flera av de intervjuades tonåringar var engagerade i någon idrott.

Det fanns en stor spännvidd mellan ungdomsgrupperna. Att ha kontakt med polisen hör inte till det vanliga för en tonåring så cityintervjun var speciell på så sätt. Ungdomsintervjun i förorten var förmodligen representativ för invandrantäta förorter liksom intervjun med innerstadselever som uppfattades som förhållandevis representativ för innerstadsskolor. Däremot är det viktigt att notera att ungdomarna i alla tre intervjuer inte nämnde några direkta intressen till exempel av idrott (förutom skate-board) även om skolarbetet tog en del av fritiden med läxor och annat. De ville helst festa och träffa nya kompisar. Det tycks därför vara ett visst glapp mellan föräldrintervjuerna och ungdomsintervjuerna. Intressant att notera är att trots ungdomsintervjuernas olikheter uppstod en tydlig mättnad vid sista intervjun. Samma saker berördes mer eller mindre i alla tre intervjuer så uppfattningen var att konflikter i tonårsfamiljer är likartade men kanske att de har olika allvar och intensitet.

Att intervjua ungdomar från ett invandrantätt område i grupp om situationer i hemmet var inte ett bra val. Familjen är mycket central och viktig i ett sånt område och inget man lämnar ut i en intervju inför varandra. Förmodligen hade det passat bättre att göra enskilda intervjuer då känslan var att mycket förblev osagt.

Två av de vanligaste konflikterna som kom fram i både föräldra- och ungdomsintervjuerna var telefonen och tider. Telefonen var en vanlig anledning till gräl och tjat. Tider ledde till ständiga diskussioner och

dem. Detta var föräldrars sätt att visa att de bryr sig om sina barn, vilket uppskattades. Att ha gemensamma tider med andra i klassen på högstadiet hade ingen någon positiv erfarenhet av. Lösningar i mindre skala verkade mer realistiska.

Föräldrarna var delvis oroade vad gäller ungdomar och alkohol, men kanske mindre än förväntat. Oron inför att barnen skulle råka i bråk nämndes inte direkt i samband med att det dracks alkohol. Snarare var de oroliga för att någon skulle stoppa en drog i deras glas när de var ute. Detta är intressant att notera då denna oro inte står i proportion till sannolikheten att detta ska inträffa. En betydligt högre andel ungdomar får problem eller råkar ut för olyckor på grund av alkohol-konsumtion än ungdomar som råkar ut för att någon stoppar en drog i deras glas. Tonåringarna i intervjuerna betonade i större utsträckning kopplingen att risken var större att råka i slagsmål om det var fylla med i bilden.

Föräldrarna i intervjuerna sa att deras barn inte drack speciellt mycket (och först sedan de blivit 16). Det är möjligt att detta stämmer men man kan ju bli fundersam då det i ungdomsintervjuerna kom fram att det var mycket lätt att lura även den medvetnaste förälder... Föräldrarnas strategi att alltid låta barnen väcka dem verkar ändå lovande. Även om det inte hindrade barnen från att dricka gjorde det ändå att de drack mindre. Det var viktigt att hinna nyktra till innan man kom hem. Föräldrar kan i och för sig bli lite mer observanta på ungdomar som springer direkt in på toaletten, borstar tänderna och går och lägger sig.

Som tonårsförälder har den naturliga kontakten med andra föräldrar försvunnit. Barnen går själva till skolan och vill inte ha föräldrarna med på träningar längre. Detta är värt att fundera över då det tycks finnas ett behov av att diskutera med andra föräldrar och utbyta erfarenheter inte minst om alkohol.

Frågor som föräldrarna brottades med var till exempel vilken hållning ska

jag ha till mitt barn (hur tillåtande?) och hur får jag ihop min egen konsumtion av alkohol med signalerna till barnen om att helst inte dricka? Här kan det vara skönt att få tala med andra som funderar över samma saker. Kanske är traditionella föräldramöten inte det bästa utan möjligheten att träffas i mindre grupper.

Drogvanestudier över ungdomar i Stockholm visar att det är mycket lätt för högstadieelever att få tag på alkohol (3). Detta framkom tydligt även i dessa intervjuer. Att få tag på alkohol var inga problem över huvud taget. Det vara bara att använda sig av "kontakter" som de populärt kallades eller att själv köpa folköl i affär. Att ta från föräldrarna som inte märker verkade också fungera.

Ungdomarna hade synpunkter på filmen som skall produceras. Den får inte bli en traditionell eländesfilm som visar hur illa det går om man knarkar. De efterlyste en mer realistisk film som visar respekt såväl för vuxna som ungdomar.

9 SLUTSATSER

Föräldrar:

Allmänt:

- När barnet blir tonåring förändras kommunikationen mellan föräldern och barnet. Det går inte längre att säga "pappa vet bäst" utan mer argumentation krävs.
- Föräldrarna oroar sig överlag mer för döttrarna än för sönerna
- För föräldrarna är det inte lika naturligt längre att ha kontakt med andra tonårsföräldrar, detta vore dock önskvärt.
- Gemensamma tider fungerar i liten skala men dåligt på klassnivå och i större grupper.

Upplevda konflikter som identifierades i föräldraintervjun:

- Bristande kommunikation
- Skolarbete / att lägga sig i
- Tider
- Ekonomi
- Telefon
- Att hjälpa till hemma
- Syskon
- Föräldrafria fester
- Alkohol

Alkohol

- Svårt att få ihop egen konsumtion i förhållande till barnen. Vilka argument skall man använda sig av?
- Viktigt att komma ihåg sin egen ungdom och hur det var när man själv drack alkohol första gången.

Tonåringar:

Allmänt:

- Det är roligt och jobbigt att vara tonåring. Tonårstiden medför ökade krav från omgivningen.
- Det finns få fritidsaktiviteter för den som inte idrottar eller har andra organiserade intressen.
- Ungdomarna anser att det är viktigt att kommunikationen mellan förälder och barn går åt båda håll. Om föräldern är rak och uppriktig mot barnet är barnet det mot föräldern.

Upplevda konflikter som identifierades i ungdomsintervjun:

- Tjat
- Tider
- Ekonomi
- Telefon
- Att hjälpa till hemma
- Syskon / ungdomar som man bor med
- Rökning
- Kompisar, pojkvänner
- Alkohol
- Skolarbete, läxor

Alkohol

- Alkoholen var en återkommande diskussion i ungdomarnas familjer
- Föräldrarna kände dåligt till om och/eller hur mycket deras barn drack. Föräldrarna var lätta att lura.

- Ungdomarna hade inga problem att få tag på alkohol. De använde sig av "kontakter", köpte själva folköl i affär eller tog av föräldrarna.

Åsikter om filmen

- Får ej bli för töntig och moralistisk
- Ska visa respekt för både föräldrar och ungdomar
- Får ej bli en eländesfilm
- Viktigt att den är realistisk

10 REFERENSER

1. Andréasson S, Lindewald B, Hjalmarsson K et al. Exploring new roads to prevention of alcohol and other drug problems in Sweden: the STAD project. Paper presented at the 1998 Kjetil Bruun Thematic Meeting. Fourth Symposium on Community Action Research and the Prevention of Alcohol and Other Drug Problems.
2. Krueger RA. Focus Groups. A Practical Guide for Applied Research. SAGE publications, Thousand Oaks, 1994.
3. Boman U, Romelsjö A. Alkohol- och drogvänor bland högstadieläver i Stockholms län. Centrum för Alkohol- och Drogpåbyggning, Huddinge, november 1997.

INTERVJUGUIDE

- Introduktion, STAD
- Film, temat för intervjuerna
- Gruppintervju
- Olika roller
- Grundregler
- Bandspelare, inte identifierbart

Presentation: namn, barn, barnets åldrar.

TEMA I FÖRÄLDRASKAP

Hur känns (är?) det att vara tonårsförälder?

- ◆ Vad har förändrats (probe hos barnet, i relationen till barnet, i hela familjen)
- ◆ Tid med tonåringen? Skolan

TEMA II TYPISKA KONFLIKTER

Intr situationen hemma

Runda bordet fråga

Hur ser en ÖtypiskÓ konflikt med tonåringen ut hemma hos er?

- ◆ Probe alkohol, rökning, tider, pengar, kompisar, skolan, gränssättning
- ◆ Skillnader söner/döttrar

Summering - kommentarer

Lottas tillägg

Något att tillägga

TACK!

INTERVJUGUIDE FÖR TONÅRSINTERVJUERNA

A. INTRODUKTION

- Presentation av moderator och ass.moderator
- Förklara syftet med intervjun
- Beskriv hur intervjun skall gå till
- Fråga om lov att använda bandspelare, anonym
- Tala om hur länge intervjun skall hålla på
- Att man ska tala en i taget
- Att alla synpunkter är viktiga
- Att det inte finns några rätta eller felaktiga svar
- Att man gärna får tycka olika

(sätt på bandspelaren)

- Presentation av samtliga deltagare: Vad man heter, vilka man bor med, om man har några syskon, hur många syskon och hur gamla de är.

TEMA 1 ATT VARA TONÅRING

Hur är det att vara tonåring?

- ◆ Vad är roligt/tråkigt?
- ◆ Vad är bra/dåligt?

Vad finns det att göra för tonåringar där ni bor?

Vad skulle det finnas att göra?

Vad har förändrats mot att gå i mellanstadiet?

- ◆ hemma
- ◆ i skolan
- ◆ på fritiden

TEMA 2 TYPISKA KONFLIKTER

Vad blir ni mest irriterade på hos era föräldrar eller de som ni bor med?

Vad blir era föräldrar eller de som ni bor med mest irriterade på hos er?

Vad händer när ni har gjort något som era föräldrar eller de som ni bor med inte tycker om?

Vad gör ni när era föräldrar (de som ni bor med) gjort något som ni inte tycker om?

Vad grälar (bråkar) ni oftast om hemma hos er?

- Probe: alkohol, rökning, tider, pengar, kompisar, skolan, kläder, killar/tjejer, fester, åka till stan, telefon, musik
- Skillnad konflikt mamma/pappa
- Skillnad mellan syskon, rättvisa

Om man gör en film som både vuxna och ungdomar ska titta på som handlar om alkohol, vad tycker ni att den ska handla om?

Evas tillägg

(Summering)

Kommentarer

FÖRTECKNING ÖVER TIDIGARE UTGIVNA RAPPORTER AV STAD-PROJEKTET

Rapport 1

Rehnman Charlotta. En sammanställning av intervjuer med krögare och restaurangpersonal. STAD-projektet 1996.

Rapport 2

Rehnman Charlotta, Lindewald Birgitta, Andréasson Sven. En stor stark tack! En studie av legitimationskontroll på restauranger i Stockholm under våren och hösten 1996. STAD-projektet 1996

Rapport 3

Rehnman Charlotta, Lindewald Birgitta, Andréasson Sven. Servering av alkohol till berusade på Stockholms restauranger. En studie överservering på restauranger i Stockholm december 1996 - februari 1997. STAD-projektet 1997.

Rapport 4

Wallin Eva, Rehnman Charlotta, Larsson Jörgen. Vad tycker ungdomar om Vägskäl? En fokusgruppsintervjustudie med högstadieelever om ett alkohol- och drogmaterial för skolan. STAD-projektet 1997.

Rapport 5

Lönnqvist Unda, Rehnman Charlotta, Larsson Jörgen, Wallin Eva, Andréasson Sven. Några folköl är väl inte så farligt.... En studie av legitimationskontroll vid inköpsförsök i livsmedelsaffärer i Stockholm under januari 1998. STAD-projektet 1998.

Rapport 6

Wallin Eva, Rehnman Charlotta. Vykort till tonårsföräldrar. Metod för

Rapport 7

Wallin Eva, Rehnman Charlotta. Konflikter i tonårsfamiljer. En målgruppsanalys med tonårsföräldrar och tonåringar. STAD-projektet 1998.

Rapporterna kan beställas från:

Madeleine Olsson
STAD-projektet
Box 6401
113 82 Stockholm
Telefon 08-690 51 35. Fax 08-690 59 91
E-mail: madeleine.olsson@bekl.csso.sll.se
Layout: Madeleine Olsson